

IX. KICHIK TADBIRKORLIK

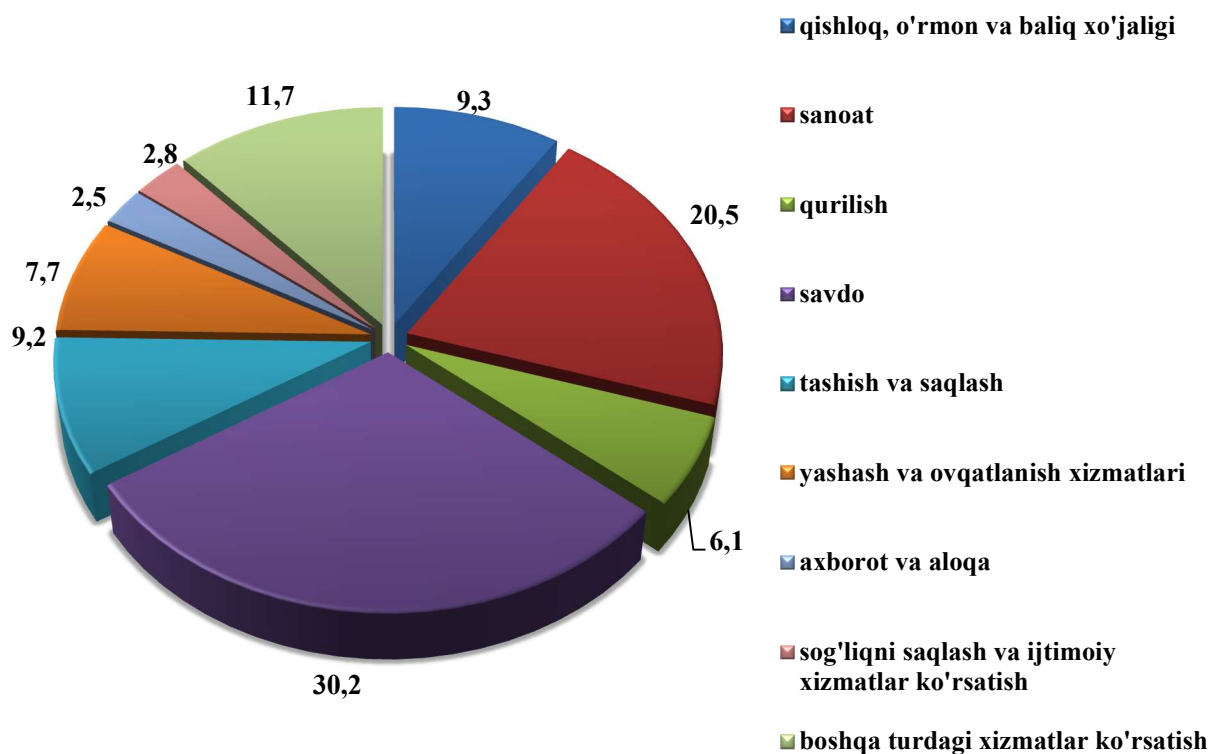
2024 yil 1 aprel holatiga ro'yxatga olingan jami kichik tadbirkorlik (biznes) sub'ektlari (dehqon va fermer xo'jaliklarisiz) ning soni 35 811 tani tashkil qildi, bu o'tgan yilning shu davriga nisbatan 106,7 foizga o'sgan.

2024 yil yanvar-mart oylarida 981 ta kichik korxonalar va mikrofirmalar (fermer va dehqon xo'jaliklarisiz) tashkil qilindi, bu o'tgan yilning shu davriga nisbatan 63,6 foizni tashkil etdi.

Eng ko'p kichik korxonalar va mikrofirmalar savdo (30,2 foiz), sanoat (20,5 foiz), qurilish (6,1 foiz), qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligi (9,3 foiz), yashash va ovqatlanish (7,7 foiz) va boshqa tarmoqlarda tashkil etilgan.

2024 yil yanvar-mart oylarida iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha yangi tashkil etilgan kichik korxonalar va mikrofirmalarning ulushi

(foizda)

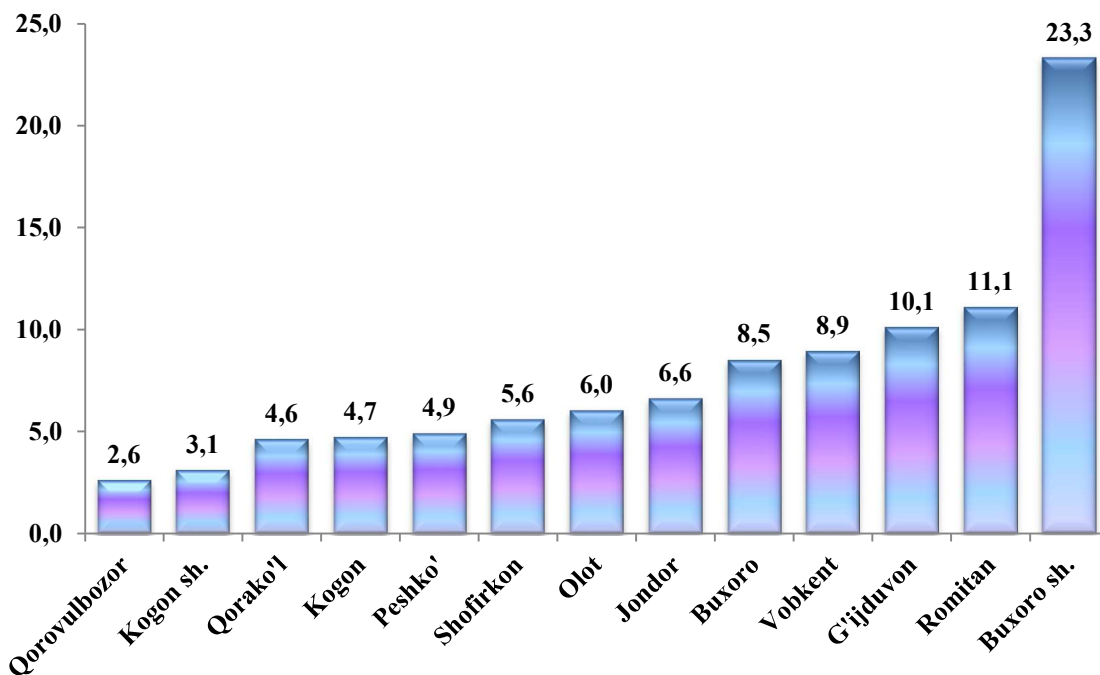


**Hududlar bo'yicha yangi tashkil topgan kichik korxonalar
va mikrofirmalar, birlikda**

	<i>yanvar-mart 2023 yil</i>	<i>yanvar-mart 2024 yil</i>
Buxoro viloyati	1 542	981
Buxoro sh.	288	229
Kogon sh.	89	30
<i>tumanlar</i>		
Buxoro	84	83
Vobkent	98	87
Jondor	132	65
Kogon	143	46
Olot	72	59
Peshko'	66	48
Romitan	159	109
Shofirkon	73	55
Qorako'l	183	45
Qorovulbozor	33	26
G'ijduvon	122	99

2024 yil yanvar-mart oylarida yangi tashkil topgan kichik korxonalar va mikrofirmalar hududlar bo'yicha eng ko'p Buxoro shahri (229 ta), G'ijduvon (99 ta), hamda Romitan (109 ta), Buxoro (83 ta), Jondor (65 ta), tumanlarida tashkil etildi. Kogon, Jondor, Vobkent tumanlarida bu ko'rsatkich o'rta darajani tashkil etgan. Eng past ko'rsatkichni Qorovulbozor (26 ta) tumanida tashkil etilgan.

2024 yil yanvar-mart oylarida yangi tashkil topgan kichik korxonalar va mikrofirmalarning hududlar bo'yicha ulushi, foiz hisobida



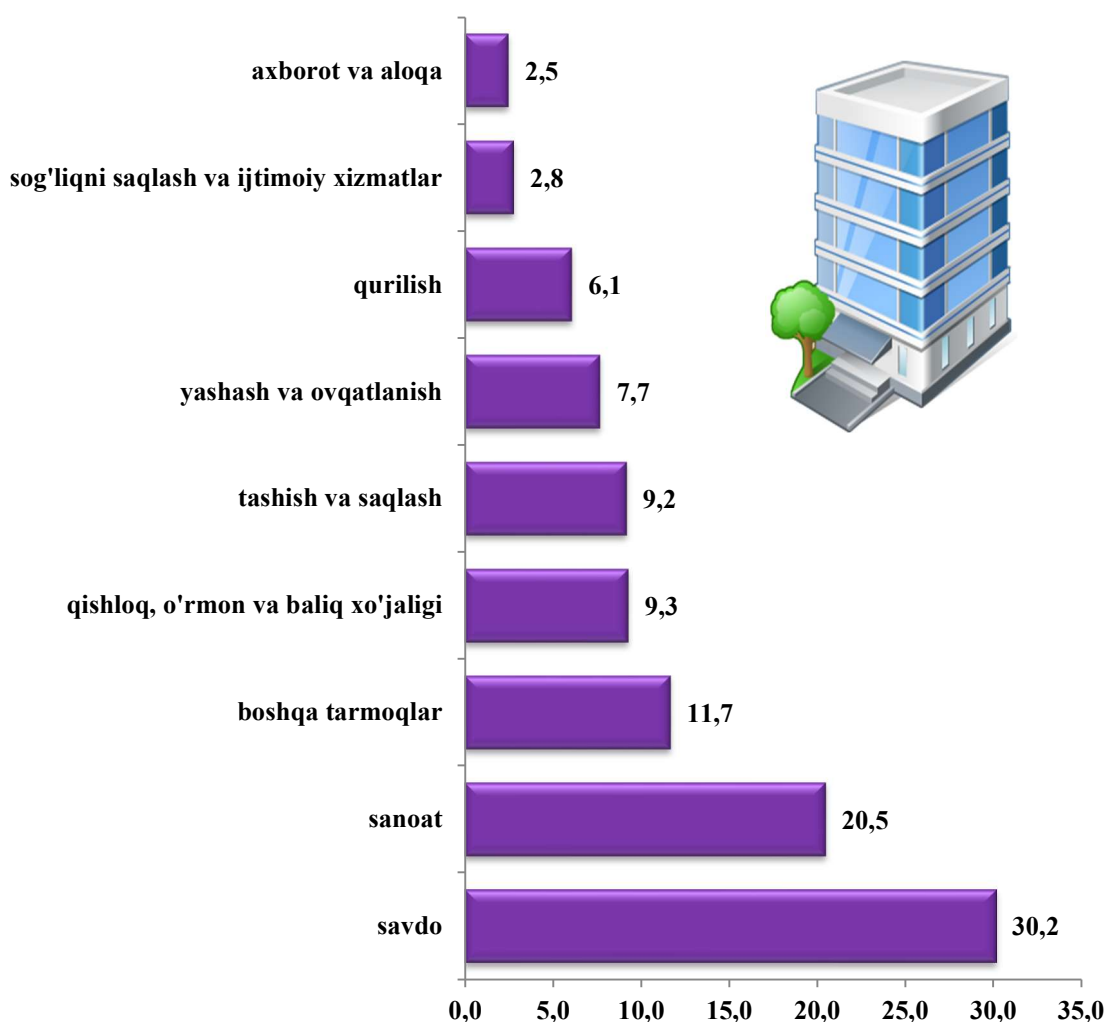
2024 yil yanvar-mart holatiga hududlar bo'yicha yangi tashkil topgan kichik korxonalar va mikrofirmalarning jami miqdoridan eng ko'p ulush Buxoro shahriga 23,3 foiz, Qorako'l tumani 4,6 foiz, Romitan tumani 11,1 foiz, Kogon tumani 4,7 foiz, Jondor tumani 6,6 foiz, G'ijduvon tumani 10,1 foiz, Vobkent tumani 8,9 foiz, Kogon shahri 3,1 foiz, eng past ko'rsatkich Qorovulbozor tumanida 2,6 foizni tashkil etdi.

Iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha yangi tashkil topgan kichik korxonalar va mikrofirmalar, birlikda

	<i>yanvar-mart 2023 yil</i>	<i>yanvar- mart 2024 yil</i>
Jami	1 542	981
Qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligi	213	91
Sanoat	224	201
Qurilish	76	60
Savdo	500	296
Tashish va saqlash	236	90

	<i>yanvar-mart 2023 yil</i>	<i>yanvar- mart 2024 yil</i>
Yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar	96	76
Axborot va aloqa	47	25
Sog'liqni saqlash va ijtimoiy xizmatlar ko'rsatish	21	27
Boshqa turdagi xizmatlar	129	115

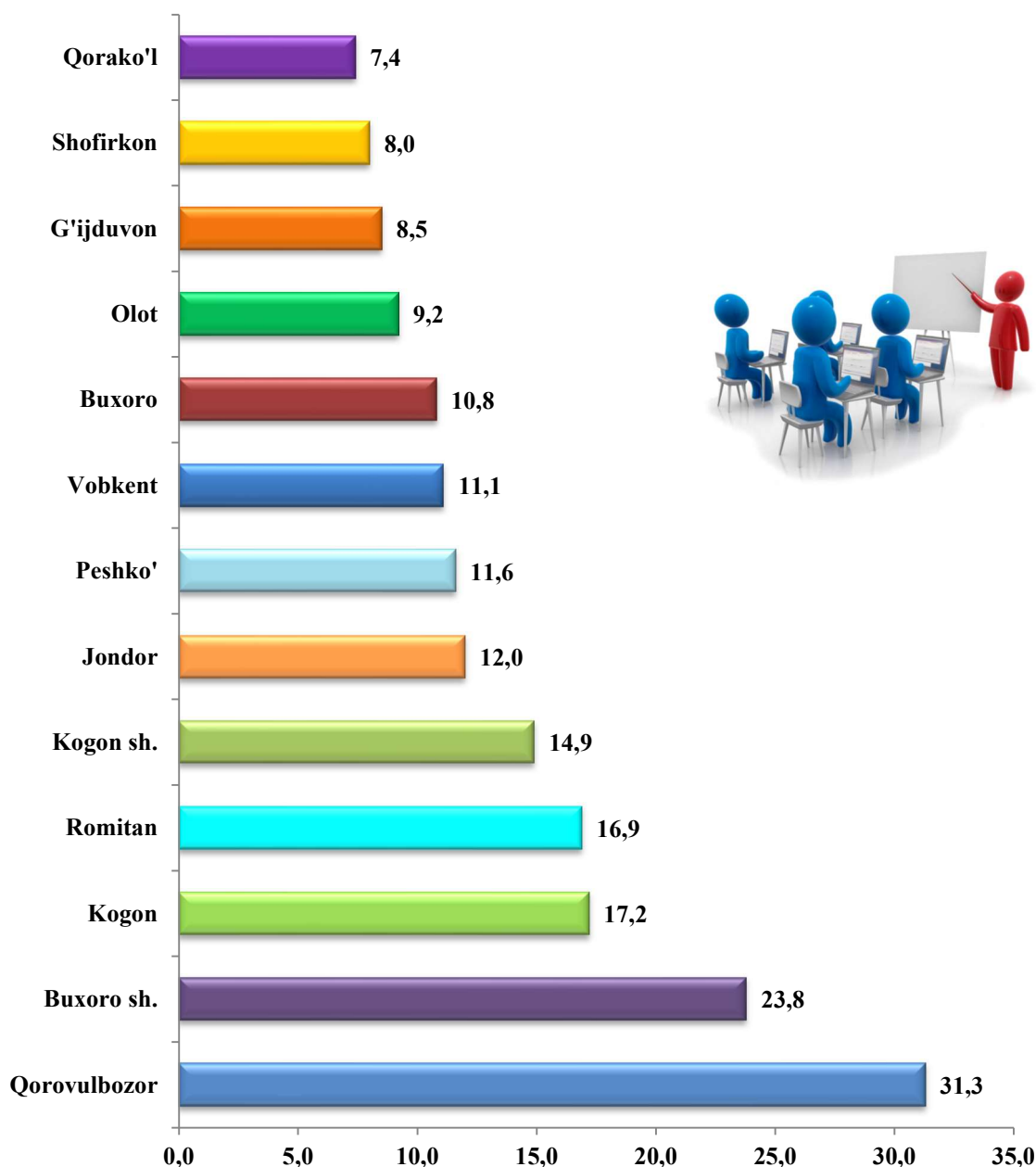
Yangi tashkil topgan kichik korxonalar va mikrofirmalarning iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha ulushi (foiz hisobida)



Buxoro viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy holati

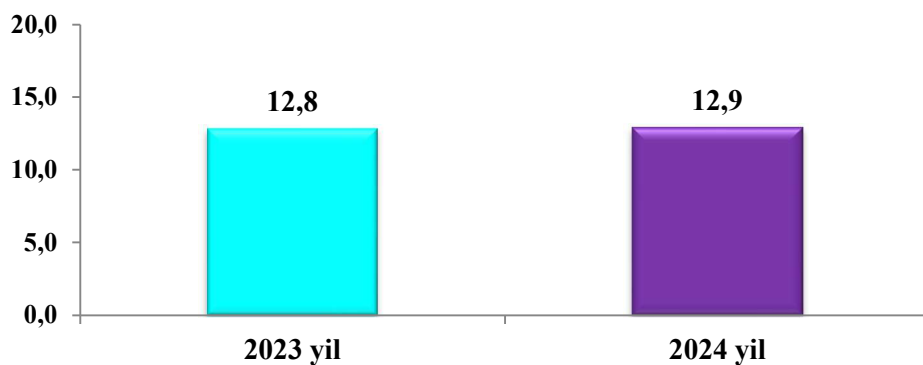
2024 yil 1 aprel holatida kichik tadbirkorlik sub'ektlarining soni (har 1000 aholiga, birlikda) hududlar bo'yicha eng ko'p ko'rsatkich Qorovulbozor tumanida 31,3 birlikda, Buxoro shahrida 23,8 birlikda, Kogon tumanida 17,2 birlikda, Romitan tumanida 16,9 birlikda, Buxoro tumanida 10,8 birlikda va Peshko' tumanida 11,6 birlikda bo'lib, o'rtacha ko'rsatkich 12,0-9,2 birlik oralig'ida Jondor, Kogon shahar, Shofirkon va Olot tumanlarida aniqlandi. Qorako'l tumanida 7,4 birlikda ushbu ko'rsatkich past bo'lib qolmoqda.

2024 yil 1 aprel holatida hududlar bo'yicha kichik tadbirkorlik sub'ektlarining soni
(har 1000 aholiga, birlikda)



Agar, 2024 yil yanvar-mart oylarida kichik tadbirkorlik sub'ektlarining soni (har 1000 aholiga, birlikda) 12,9 birlikni tashkil etgan bo'lsa, 2023 yil yanvar-mart oylarida bu ko'rsatkich 12,8 birlikka etdi va 2023 yilning shu davriga nisbatan 0,1 birlik ko'p.

Yanvar-mart oylarida kichik tadbirkorlik sub'ektlarining soni
(har 1000 aholiga, birlikda;)



2024 yil yanvar-mart oylarida kichik tadbirkorlik (biznes) sub'ektlari tomonidan:

-sanoat mahsulot ishlab chiqarish hajmi 2 339,9 mlrd.so'mni (jami sanoat ishlab chiqarishining 30,5 foizi) yoki 2023 yil yanvar-martga nisbatan fizik hajm indeksi 96,3 foizni tashkil qildi;

- 4 089,5 mlrd. so'mlik qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaliklarining ishlab chiqarilgan (ko'rsatilgan xizmatlar) tashkil qilib, o'sish sur'ati 103,0 foizni (qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaliklari yalpi mahsulotining 98,0 foizi) tashkil qildi;

- 7 739,8 mlrd. so'mlik investitsiyalar (umumiy investitsiyalar hajmining 73,1 foizi) o'zlashtirildi va 2023 yil yanvar-martga nisbatan o'sish sur'ati 3,2 marta ko'pni tashkil qildi;

- 1 635,5 mlrd. so'mlik qurilish ishlari (qurilish ishlari umumiy hajmining 80,5 foizi) bajarildi va 2023 yil yanvar- martga nisbatan o'sish sur'ati 108,8 foizni tashkil qildi;

-avtomobil transporti yuk aylanmasining 104,3 foizni (viloyat jami avtomobil transporti yuk aylanmasining 74,2 foizi), yo'lovchi aylanmasining esa 102,1 foizni (umumiy yo'lovchi aylanmasining 98,0 foizi) tashkil qildi;

- 3 137,6 mlrd. so'mlik xizmatlar ko'rsatilib (jami xizmatlar hajmining 59,5 foizi) 2023 yil yanvar-martga nisbatan o'sish sur'ati 109,6 foizini tashkil qildi;

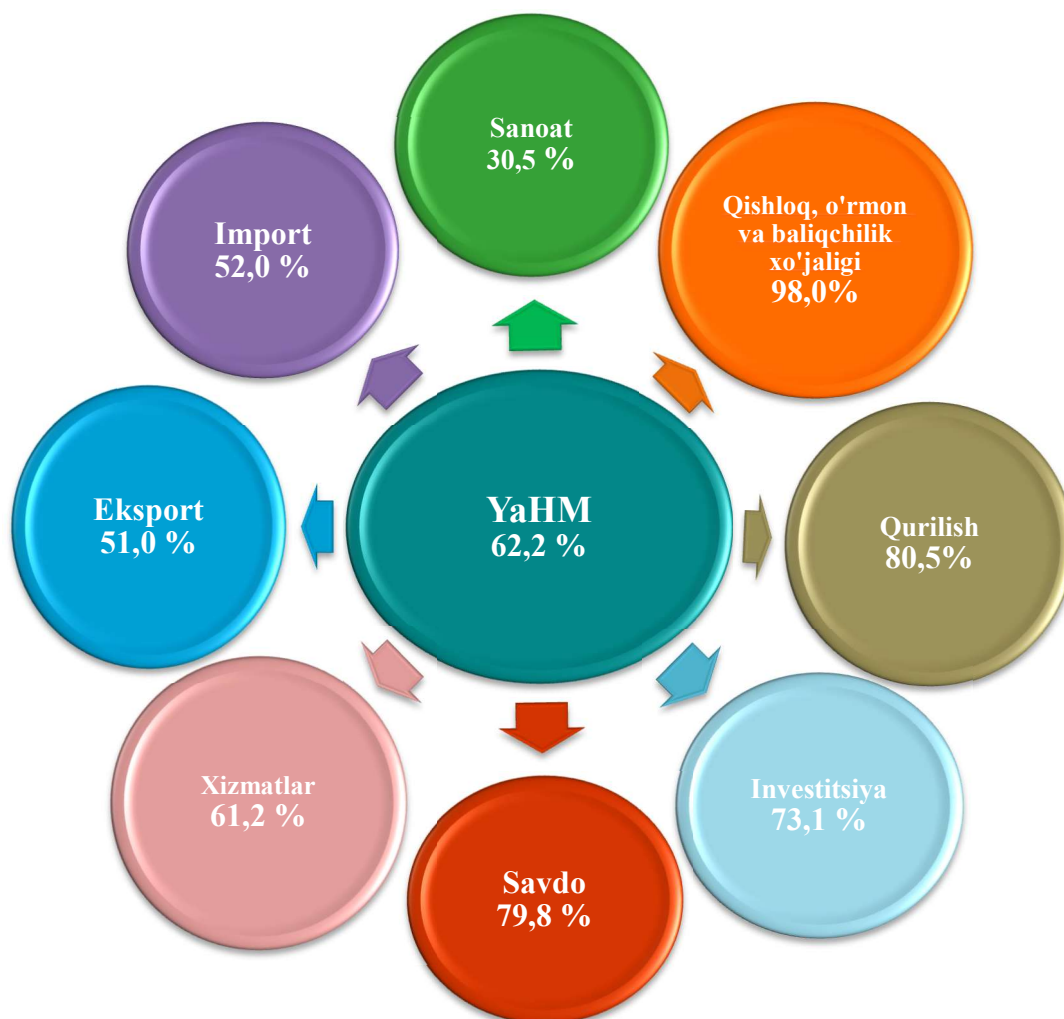
-chakana tovar aylanmasi umumiy hajmining 79,8 foizi yoki 3 642,8 mlrd. so‘mi (o‘sish sur‘ati 106,8 foizni tashkil qildi) shakllantirildi.

- 33,4 mln.AQSH dollari (umumiy eksport hajmining 51,0 foizi) miqdorida mahsulotlar (tovar va xizmatlar) eksport qilindi, bu esa 2023 yilning mos davriga nisbatan 2,0 mln.AQSH dollarga yoki 5,6 foizga kamaydi, mos ravishda 130,0 mln. AQSH dollari (umumiy import hajmining 52,0 foizi) miqdorida mahsulotlar (tovar va xizmatlar) import qilindi, bu esa 2023 yilning mos davriga nisbatan 26,9 mln.AQSH dollarga ko‘paygan.

**Yanvar-mart oylarida kichik tadbirkorlikning
asosiy ko‘rsatkichlari**

	<i>O‘lchov birligi</i>	<i>2023 yil</i>	<i>2024 yil</i>	<i>(+-)</i>
Faoliyat yuritayotgan kichik korxonalar va mikrofirmalar soni	birlik	25 775	26 475	700
Yangi tashkil etilgan kichik korxonalar va mikrofirmalar	birlik	1 542	981	-561
YAHM	foiz	65,7	62,2	-3,5
Sanoat	foiz	37,4	30,5	-6,9
Qishloq, o‘rmon va baliqchilik xo‘jaligi	foiz	98,3	98,0	-0,3
Investitsiya	foiz	52,8	73,1	20,3
Qurilish	foiz	80,5	80,5	-
Savdo	foiz	91,7	79,8	-11,9
Xizmatlar	foiz	61,3	59,5	-1,8
Yuk tashish	foiz	90,2	91,1	0,8
Yuk aylanmasi	foiz	74,1	74,2	0,1
Yo‘lovchi tashish	foiz	97,1	97,1	-
Yo‘lovchi aylanmasi	foiz	98,0	98,0	-
Eksport	foiz	56,5	51,0	-5,5
Import	foiz	36,8	52,0	15,2

2024 yil yanvar-mart oylarida iqtisodiyot tarmoqlarida
kichik tadbirkorlik ulushining tuzilishi



2024 yil yanvar-mart oylarida kichik tadbirkorlik sub'ektlari mahsuloti (ishlar, xizmatlar) umumiy hajmidagi xususiyl tadbirkorlikning (fuqarolar mulki) ulushi

	<i>Kichik tadbirkorlik sub'ektlari mahsuloti (ish, xizmat) hajmi, mlrd.so'm</i>	<i>Kichik tadbirkorlik sub'ektlari mahsuloti (ish, xizmat) hajmida xususiyl sektor ulushi, foizda</i>
Qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligi	4 089,5	100,0
Sanoat	2 339,9	99,4
Qurilish	1 635,5	37,0
Chakana savdo	3 642,8	79,8

Kichik tadbirkorlikning asosiy iqtisodiy ko'rsatkichlardagi ulushi

(umumiy hajmiga nisbatan mlrd. so'mda)

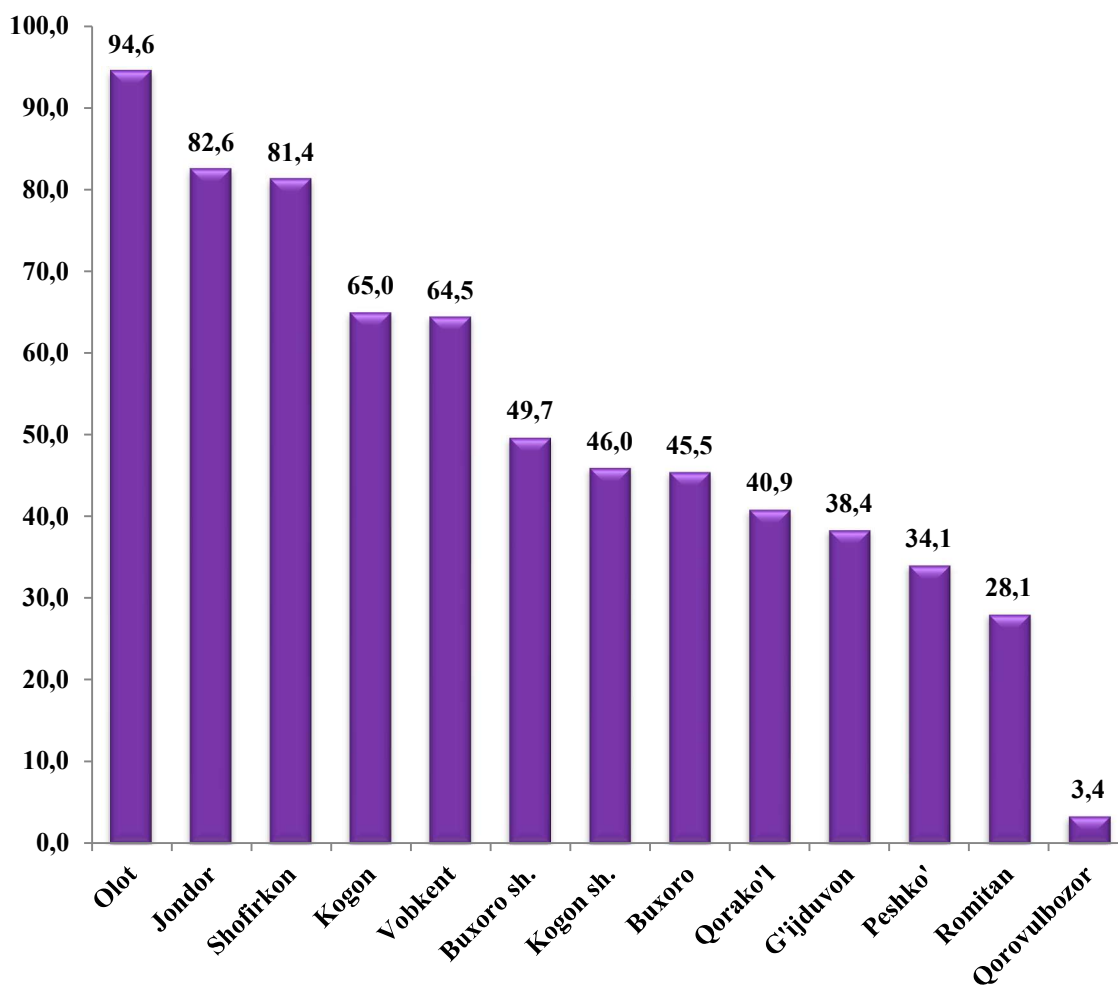
Hududlar bo'yicha eng ko'proq sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi Buxoro shahri (405,1 mlrd.so'm), G'ijduvon tumani (293,9 mlrd.so'm), Kogon tumani (286,4 mlrd.so'm) va Jondor tumani (232,0 mlrd.so'm) hissasiga to'g'ri keladi. Shofirkon tumani (168,5 mlrd.so'm) va Peshku tumanlarida (86,1 mlrd.so'm) ushbu sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi past bo'lib qolmoqda.

2024 yil yanvar-mart oylarida hududlar bo'yicha kichik tadbirkorlik (biznes)da sanoat mahsuloti ishlab chiqarish hajmi va o'sish sur'ati



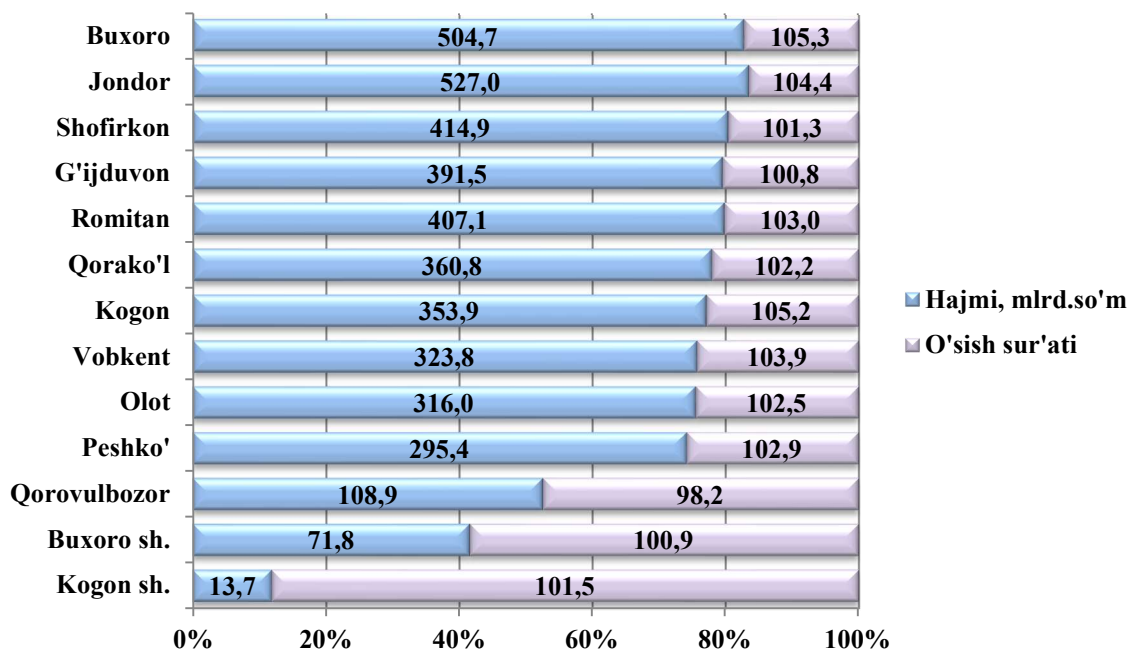
Hududlar kesimida kichik tadbirkorlikning jami sanoat mahsulotidagi eng yuqori ulushi Olot (94,6 foiz), Jondor (82,6 foiz), Shofirkon (81,4 foiz), Kogon (65,0 foiz), Vobkent (64,5 foiz) tumanlari va Buxoro shahri (49,7 foiz) hissasiga to'g'ri keldi. Shu bilan birga Romitan (28,1 foiz) va Qorovulbozor (3,4 foiz) tumanlarida kichik tadbirkorlikning ulushi pastligi kuzatildi.

**2024 yil yanvar-mart holatiga jami sanoat mahsulotidagi
kichik tadbirkorlikning hududlar bo'yicha ulushi, foiz**



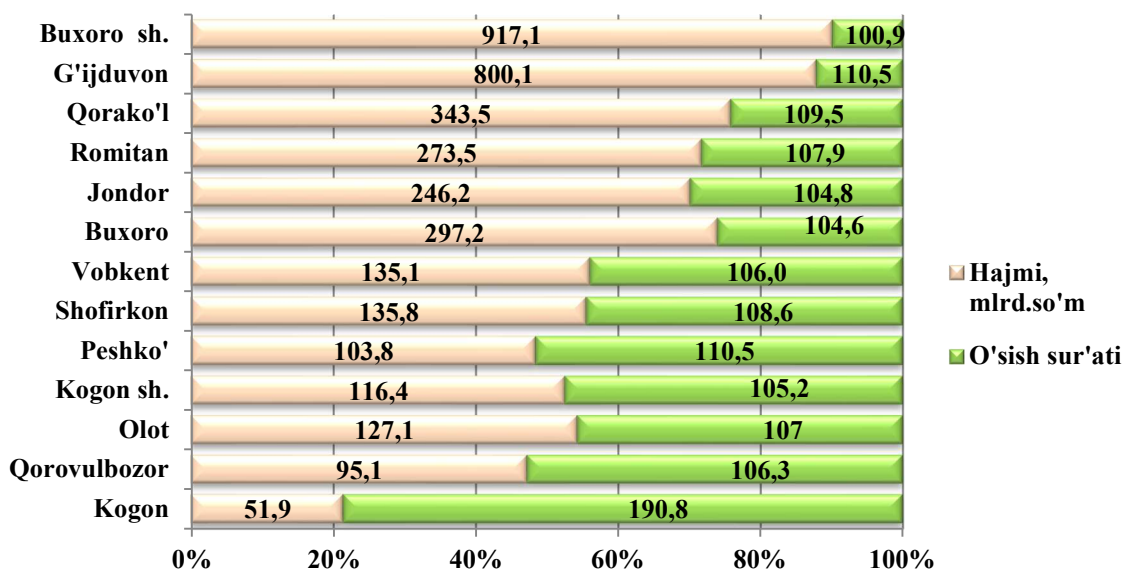
Hududlar bo'yicha ko'proq qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligi hajmi Jondor (527,0 mlrd.so'm), Buxoro (504,7 mlrd.so'm), Shofirkon (414,9 mlrd.so'm), Romitan (407,1 mlrd.so'm) va G'ijduvon (391,5 mlrd.so'm) tumanlari hissasiga to'g'ri keladi. Kogon (13,7 mlrd.so'm) va Buxoro shaharlarida (71,8 mlrd.so'm) va Qorovulbozor tumanida (108,9 mlrd.so'm) qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligi hajmi past bo'lib qolmoqda.

2024 yil yanvar-mart oylarida hududlar bo'yicha kichik tadbirkorlik (biznes)da qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligi hajmi va o'sish sur'ati



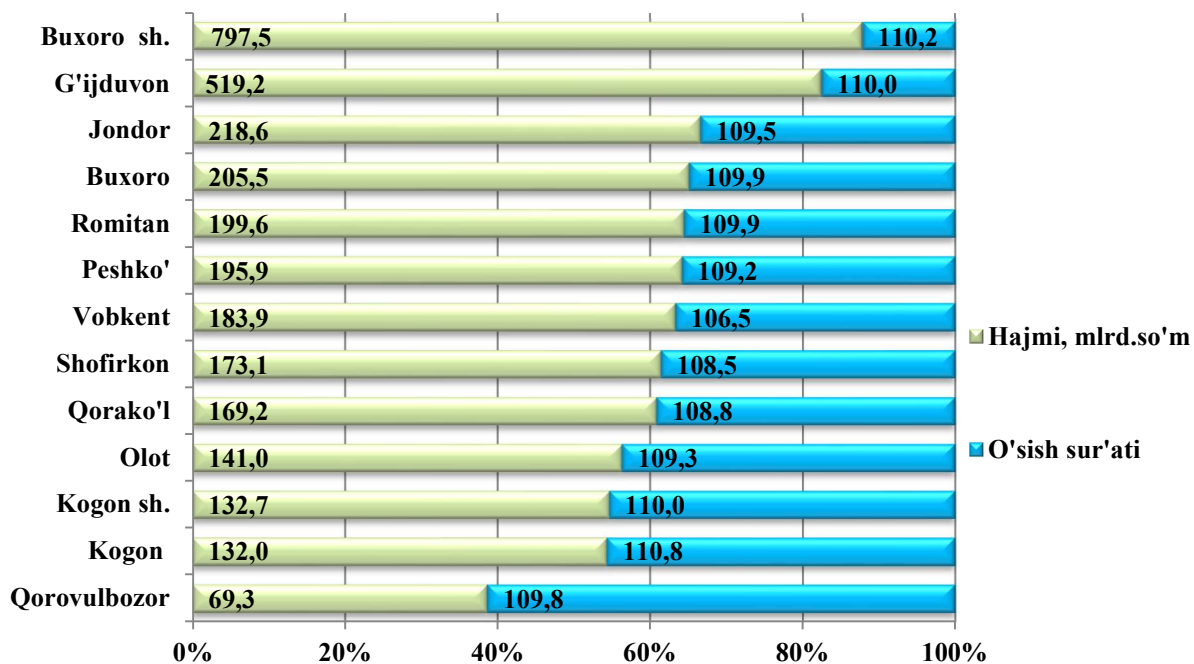
Hududlar bo'yicha ko'proq chakana tovar aylanmasi hajmi Buxoro shahri (917,1 mlrd.so'm), G'ijduvon (800,1 mlrd.so'm), Qorako'l (343,5 mlrd.so'm) va Buxoro (297,2 mlrd.so'm) tumanlari hissasiga to'g'ri keladi. Olot tumani (127,1 mlrd.so'm), Qorovulbozor (95,1 mlrd.so'm), Kogon (51,9 mlrd.so'm) tumanida chakana tovar aylanmasi hajmi past bo'lib qolmoqda.

2024 yil yanvar-mart oylarida hududlar bo'yicha kichik tadbirkorlik (biznes)da chakana tovar aylanmasi hajmi va o'sish sur'ati



Shahar va tumanlar bo'yicha ko'proq xizmatlar hajmi Buxoro shahri (797,5 mlrd.so'm), G'ijduvon (519,2 mlrd.so'm), Jondor (218,6 mlrd.so'm), Buxoro (205,5 mlrd.so'm), Romitan (199,6 mlrd.so'm) va Peshku (195,9 mlrd.so'm) tumanlari hissasiga to'g'ri keladi.

2024 yil yanvar-mart oylarida hududlar bo'yicha kichik tadbirkorlik (biznes)da xizmatlar hajmi va o'sish sur'ati



2024 yil yanvar-mart oylarida kichik tadbirkorlikning iqtisodiy tarmoqlardagi hududlar bo'yicha ulushi, foizda

	<i>Sanoat</i>	<i>Qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligi</i>	<i>Investitsiya</i>	<i>Qurilish</i>	<i>Chakana savdo</i>	<i>Xizmatlar</i>
Buxoro viloyati	30,5	98,0	73,1	80,5	79,8	59,5
Buxoro sh.	49,7	98,2	56,0	88,1	76,6	39,9
Kogon sh.	46,0	98,5	55,6	65,9	98,6	69,2
tumanlar						
Buxoro	45,5	98,5	31,4	97,0	99,5	78,0

*Buxoro viloyatining
ijtimoiy-iqtisodiy holati*

	<i>Sanoat</i>	<i>Qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligi</i>	<i>Investitsiya</i>	<i>Qurilish</i>	<i>Chakana savdo</i>	<i>Xizmatlar</i>
Vobkent	64,5	99,1	98,2	98,3	99,0	38,4
Jondor	82,6	97,9	99,1	98,5	99,1	77,9
Kogon	65,0	95,5	88,6	83,4	42,4	76,8
Olot	94,6	99,5	23,8	65,1	98,6	84,7
Peshko'	34,1	99,2	99,7	100,0	72,8	71,1
Romitan	28,1	98,5	31,2	79,1	99,5	72,0
Shofirkon	81,4	99,6	95,7	98,0	99,0	77,5
Qorako'l	40,9	99,3	66,3	43,7	99,1	77,3
Qorovulbozor	3,4	80,7	82,8	27,4	99,6	69,6
G'ijduvon	38,4	99,2	98,8	99,3	97,6	82,5

Hududlar bo'yicha sanoat sohasining yuqori ulushini Olot (94,6 foiz), Jondor (82,6 foiz), Shofirkon (81,4 foiz), Kogon (65,0 foiz), Vobkent (64,5 foiz) tumanlari va Buxoro shahrida (49,7 foiz) tashkil etadi.

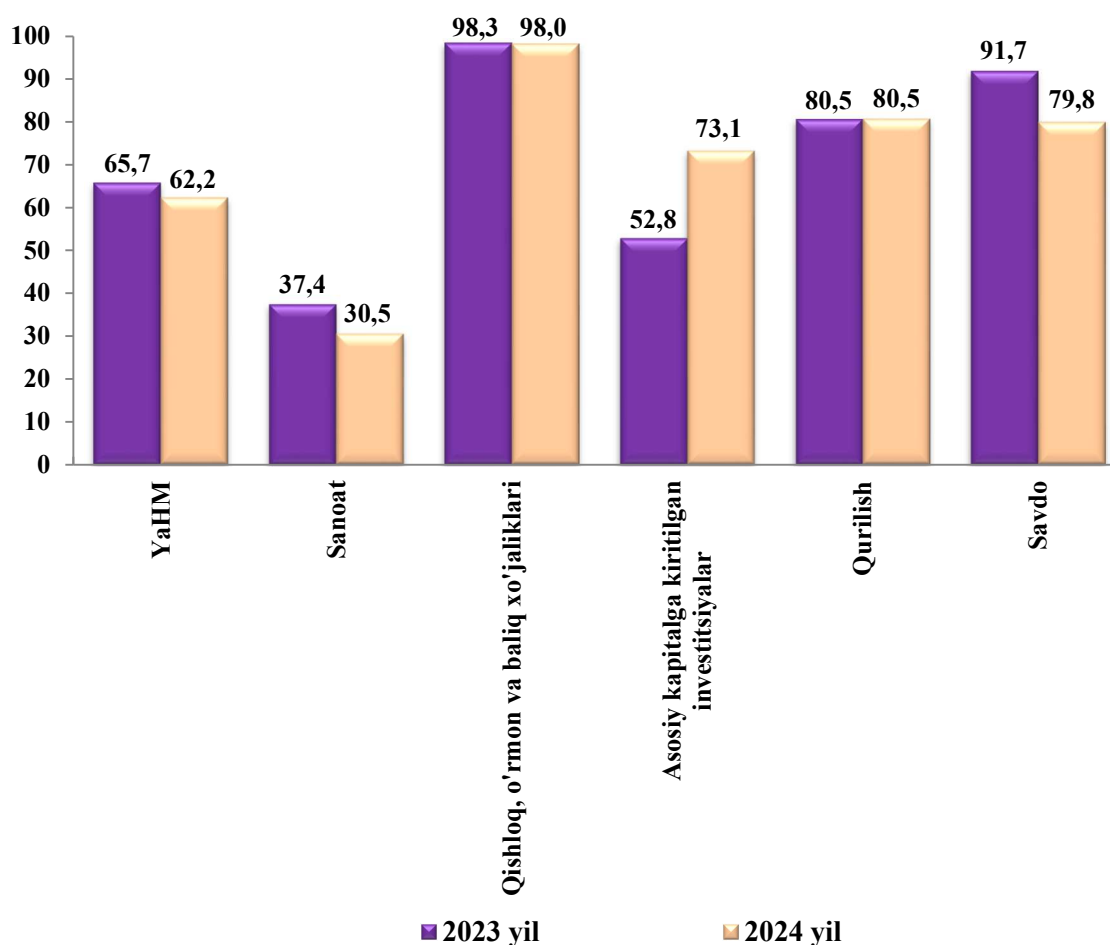
Investitsiyada eng yuqori ulushlarni Peshko' (99,7 foiz), G'ijduvon (98,8 foiz), Vobkent (98,2 foiz), Shofirkon (95,7 foiz) va Jondor (91,1 foiz) tumanlari tashkil etadi.

Qurilishda Peshko' (100,0 foiz), G'ijduvon (99,3 foiz), Jondor (98,5 foiz) va Vobkent tumanlari (98,3 foiz) tashkil etadi.

Chakana savdoda Buxoro (99,5 foiz), Qorovulbozor (99,6 foiz), Romitan (99,5 foiz) va Qorako'l (99,1 foiz) tumanlari tashkil etadi.

Xizmatlar sohasida Olot (84,7 foiz), G'ijduvon (82,5 foiz) va Buxoro (78,0 foiz) tumanlari tashkil etadi.

2024 yil yanvar-mart oylarida yalpi hududiy mahsulot va iqtisodiyot tarmoqlari mahsuloti (ishlar, xizmatlar) umumiy hajmida kichik tadbirkorlik (biznes) ulushining o'zgarishi (umumiy hajmga nisbatan foiz hisobida)

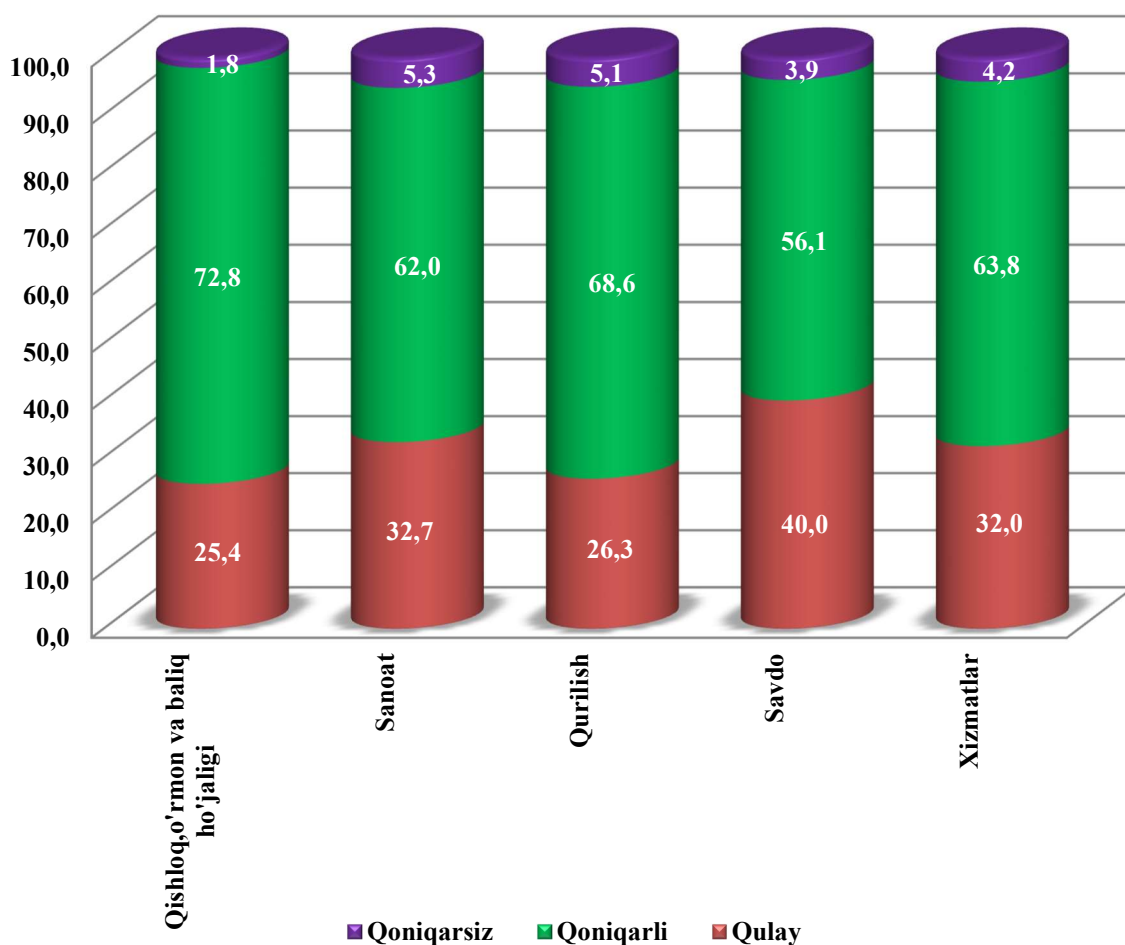


Iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha 2024 yil I-chorak yakunlariga ko'ra, mikrofirma va kichik korxonalarda tanlanma kuzatuvlar o'tkazildi. Unda 1 477 ta respondentlar ishtirok etdi.

Kuzatuv ma'lumotlari tahlili, qurilish sohasida respondentlarning 26,3 foiz iqtisodiy vaziyatni qulay va 68,6 foiz esa qoniqarli deb hisoblashini, mos ravishda savdo sohasida 40,0 foiz va 56,1 foiz, xizmatlar sohasida 32,0 foiz va 63,8 foiz, qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligida 25,4 foiz va 72,8 foiz, sanoatda 32,7 foiz va 62,0 foizni tashkil qilganini ko'rsatdi.

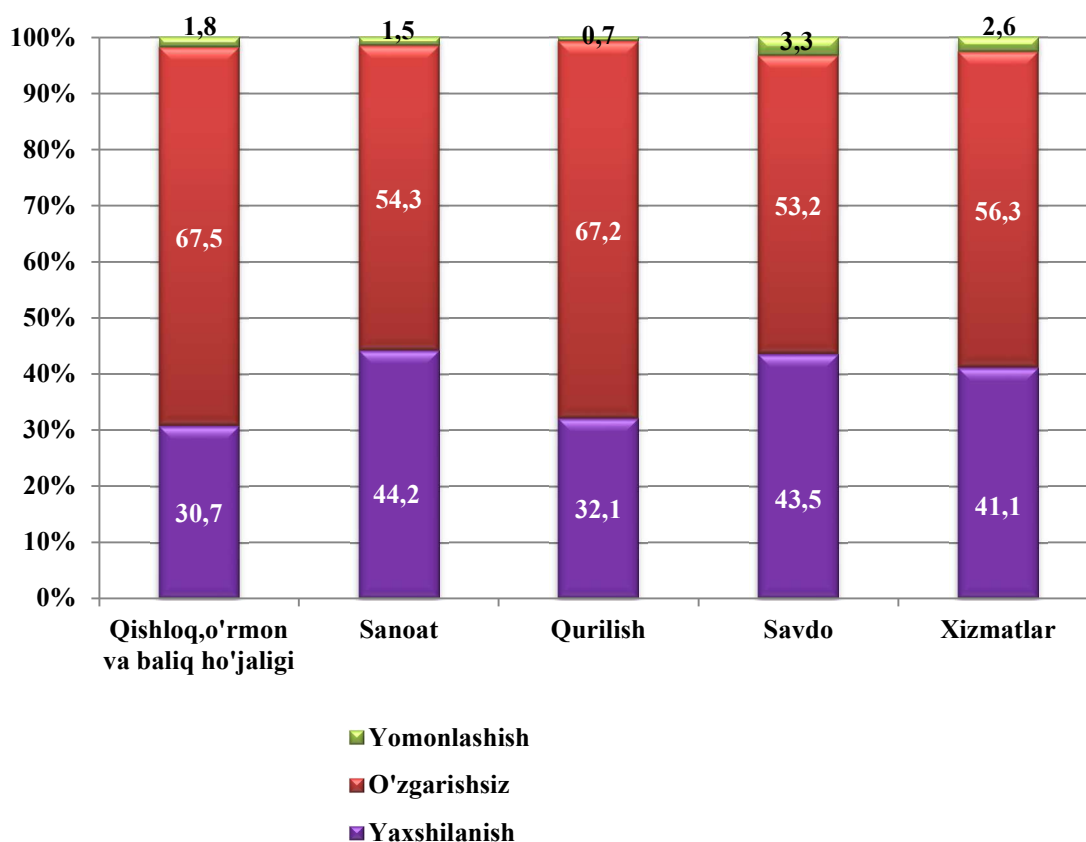
Joriy iqtisodiy vaziyatga pessimistik ruhda yondashganlar sanoatda 5,3 foiz, qurilishda 5,1 foiz, qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligida 1,8 foiz, xizmatlarda 4,2 foiz va savdoda 3,9 foizni tashkil qildi.

**Kichik tadbirkorlikda iqtisodiy vaziyatni baholash
2024 yil I -chorak uchun, foizda**



Iqtisodiy vaziyat yaqin uch oyda qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligida yaxshilanish 30,7 foiz, o'zgarishsiz 67,5 foiz, yomonlashish 1,8 foiz, sanoat korxonalarini yaxshilanishi 44,2 foiz, o'zgarishsiz 54,3 foizi, yomonlashish 1,5 foiz, savdo yaxshilanish 43,5 foiz, o'zgarishsiz 53,2 foiz, yomonlashish 3,3 foiz, xizmatlarda yaxshilanish 41,1 foiz, o'zgarishsiz 56,3 foiz, yomonlashish 2,6 foiz va qurilish sohasida yaxshilanish 32,1 foiz o'zgarishsiz 67,2 foizi, yomonlashish 0,7 foiz kutilmoqda.

**Kichik tadbirkorlik (biznes)da iqtisodiy vaziyatning o'zgarishlar
istiqbolini yaqin uch oyda baholanishi, foizda**



Tahlil natijalaridan kelib chiqib, kichik korxonalar va mikrofirmalarga biznes muhitini yaxshilash uchun ko'rilayotgan chora tadbirlar natijasida respondentlar yaqin istiqbolda umumiy iqtisodiy vaziyatning yaxshilanishini ijobiy baholayotganligini xulosa qilish mumkin.

Statistik ko'rsatkichlarga izohlar

Tadbirkorlik faoliyati (tadbirkorlik) – tadbirkorlik faoliyati sub`ektlari tomonidan qonun hujjatlariga muvofiq amalga oshiriladigan, o'zi tavakkal qilib va o'z mulkiy javobgarligi ostida daromad (foйда) olishga qaratilgan tashabbuskorlik faoliyatidir. Tadbirkorlik faoliyati sub`ektlari (tadbirkorlik sub`ektlari) belgilangan tartibda davlat ro'yxatidan o'tgan hamda tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirayotgan yuridik va jismoniy shaxslardir.

Yuridik shaxs – o'z mulkida, xo'jalik yuritishida yoki operativ boshqaruvida alohida mol-mulkka ega bo'lgan hamda o'z majburiyatlari yuzasidan ushbu mol-mulk bilan javob beradigan, o'z nomidan mulkiy yoki shaxsiy nomulkiy huquqlarga ega bo'la oladigan va ularni amalga oshira oladigan, majburiyatlarni bajara oladigan, sudda da'vogar va javobgar bo'la oladigan tashkilot yuridik shaxs hisoblanadi. Yuridik shaxslar mustaqil balans yoki smetaga ega bo'lishlari kerak.

Yakka tartibdagi tadbirkorlik – jismoniy shaxs (yakka tartibdagi tadbirkor) tomonidan tadbirkorlik faoliyatini yuridik shaxs tashkil etmagan holda amalga oshirishdir.

Yakka tartibdagi tadbirkorlik yakka tartibdagi tadbirkor tomonidan mustaqil mulk huquqi asosida o'ziga tegishli bo'lgan mol-mulk negizida, shuningdek, mol-mulkka egalik qilish va (yoki) undan foydalanishga yo'l qo'yadigan o'zga ashyoviy huquq asosida amalga oshiriladi.

Tadbirkorlik sub`ektlari o'z faoliyatlarini muvofiqlashtirish, shuningdek, o'z huquqlari va manfaatlarini ifoda etish hamda himoya qilish maqsadida notijorat tashkilotlar bo'lgan uyushmalarga (ittifoqlarga) va boshqa birlashmalarga birlashishi mumkin.

Korxonaning faoliyatini tahlil qilish – uning asosida korxonaning faoliyatini xar tomonlama o'rganish. Natijada, ma'lumot to'plashning ma'lum usullaridan foydalanish orqali korxonaning faoliyatini baholash va zaif tomonlarini aniqlash uchun kerakli ma'lumotlarni olish.

Chakana savdo – bu oxirgi foydalanuvchilarga tovarlar va xizmatlar sotish bilan bog'liq iqtisodiy faoliyat. Ulgurji savdo – bu katta miqdordagi tovarlarni sotishni o'z ichiga olgan iqtisodiy faoliyat.

Tovarlarni realizatsiya qilish – mahsulotni samarali sotishga qaratilgan ishlab chiqaruvchi tomonidan amalga oshiriladigan tadbirlar tizimi.

Reklama – bu xaridorlarning keng doirasi o'rtasida mahsulot to'g'risida ma'lumotni samarali tarqatish usuliga asoslangan reklama vositasining kommunikativ shakli.

Tavakkalchilik – kelajakda har qanday harakatlarni amalga oshirishda, qaror qabul qilishda mumkin bo'lgan yo'qotishlar.

Bozor – bu savdo operatsiyalarini amalga oshirish munosabati bilan turli shaxslar o'rtasida shakllanadigan munosabatlar tizimi.